

Autor: Marin Kurilić, bogoslov V. godine

Biskupska sinoda – tko, kako i zašto?

Biskupska sinoda – temelj katoličke sinodnosti

Biskupska sinoda važan je element unutar katoličke crkvene strukture jer je to mjesto na kojem biskupi iz različitih dijelova svijeta raspravljaju o važnim pitanjima kako bi mogli što djelotvornije odgovoriti hitnim zahtjevima nove evangelizacije u dijalogu s kršćanskim Crkvama i zajednicama, s predstavnicima drugih nekršćanskih religija te općenito s ljudima dobre volje. Ta institucija ima dugu povijest i važnu ulogu u unaprjeđenju zajedništva unutar Katoličke Crkve.

Povijest i razvitak Biskupske sinode

Gledamo li samo podrijetlo sinoda i njihov razvitak, moramo se vratiti na prvi sabor u Jeruzalemu gdje je milosno djelovanje Duha Svetoga posebno došlo do izražaja, što ga zorno opisuju Djela apostolska u 15. poglavlju. To iskustvo prvotne Crkve imalo je normativno značenje tijekom njezine daljnje povijesti.

Nakon smrti apostola nije lako ustanoviti redovitost sinodskih skupova, no sigurno je to da postoje razna svjedočanstva već od prvoga stoljeća o biskupskim susretima, koji su proizlazili iz same naravi Crkve (*ekklesia* – sastati se, biti zajedno). Tako u *Didachè* stoji: »Sastanite se često tražeći ono što odgovara vašim dušama.« Nadalje, sveti Ignacije Antiohijski predlaže biskupu sv. Polikarpu »veoma česte susrete«. Godine 197. papa Viktor sazvaio je sinodu na vrlo važnu temu – datum svetkovanja Uskrsa. Biskupske se sinode zapravo nastavljaju sazivati cijelo vrijeme tijekom povijesti. Tijekom 17. i 18. st. zbog neučinkovitosti sinodskih procesa, nezainteresiranosti biskupa te miješanja civilnih vlasti i zloporabe sinoda, smanjuje se zanimanje za biskupijske sinode. U 19. st. obnavlja se zanimanje za njih.

O toj sinodskoj dimenziji Crkve u novije vrijeme pohvalno govori Drugi vatikanski sabor, nastojeći joj dati nov impuls. U tom kontekstu posebno je važno III. poglavlje dekreta *Christus Dominus*, koje govori o suradnji biskupâ na zajedničkom dobru većega broja crkava. Dekret se posebno odnosi na biskupske konferencije, koje su već »pružile velike plodove apostolata«, i preporučuje njihovo osnivanje. On u konačnom obliku glasi: »Biskupi, izabrani iz različitih krajeva svijeta, pružaju vrhovnom pastiru Crkve još djelotvorniju pomoć u

vijeću koje se zove Sinoda biskupa, i to na način kako ga je odredio ili će ga odrediti sam rimski prvosvećenik. Budući da sinoda predstavlja čitav katolički episkopat, ona pokazuje da svi biskupi u hijerarhijskoj zajednici sudjeluju u brizi za opću Crkvu» (CD, 5).

Papa Pavao VI. bio je osjetljiv na te prijedloge te je 15. rujna 1965. apostolskim pismom *Apostolica sollicitudo* osnovao ustanovu pod nazivom »Biskupska sinoda«, koju opisuje kao »stalno Vijeće biskupa za opću Crkvu«. Karizmom rimskoga prvosvećenika obrazložio je njezine teološke temelje i dao joj pravni oblik u službi jačanja crkvenoga zajedništva i pastoralnoga djelovanja Crkve u svijetu.

Biskupska sinoda i drugi oblici crkvene sinodnosti

Razliku između koncila i biskupskih sinoda papa Pavao VI. pojasnio je u govoru na otvaranju prvoga zasjedanja Biskupske sinode, godine 1967.: »Ako se *Synodus episcoporum* ne može smatrati gotovo kao ekumenski sabor, s obzirom na sastav, na autoritet i vlastite ciljeve jednoga koncila, ipak je na neki način njegova slika, odražava njegov duh i metodu te Božjom voljom neka isprosi vlastite karizme mudrosti i ljubavi.«

Ustroj Biskupske sinode manji je i pokretljiviji negoli onaj koncilski te može dati, kao što se dosad pokazalo, veoma koristan doprinos Svetomu Ocu u proučavanju različitih važnih pitanja za život i poslanje Crkve u sadašnjem svijetu. Koncili su mnogo rjeđi jer se u prosjeku svako stoljeće održava po jedan. Za razliku od ekumenskih sabora, Zakonik kanonskoga prava predviđa i sudjelovanje laika u radu biskupijskih sinoda, a ne samo članova klera. Razlika između koncila i biskupske sinode jest u obnašanju vlasti. Stoga biskupi na koncilu imaju odlučujući glas dok na biskupskoj sinodi obično imaju savjetodavni glas.

Iako postoje neke sličnosti, razlika je između Biskupske sinode i biskupijskih sinoda očita. Najveća je što na biskupijskoj sinodi sudjeluje dijecezanski biskup dok Biskupskom sinodom predsjedava rimski biskup, pastir sveopće Crkve, a sudjeluju biskupi, predstavnici episkopata cijeloga svijeta.

Svrha Biskupske sinode

Svrha Biskupske sinode nije samo rasprava o teološkim pitanjima nego i dijalog o izazovima s kojima se Crkva suočava u suvremenom svijetu. Sinoda ima zadaću poticati zajedništvo i solidarnost između rimskoga prvosvećenika i biskupa; pružati savjetima rimskomu prvosvećeniku pomoć u čuvanju i rastu vjere i ćudoređa, u obdržavanju i učvršćenju crkvene stege te tražiti najbolje načine kako odgovoriti na duhovne potrebe vjernika.

Vrste skupština Biskupske sinode

Postoje tri vrste skupština Biskupske sinode: 1. opća redovita skupština na kojoj se raspravlja o stvarima koje se izravno odnose na dobrobit opće Crkve; 2. opća izvanredna skupština, kada tema važna za opću Crkvu zahtijeva hitan odgovor; 3. posebna skupština, na kojoj se raspravlja o stvarima koje se odnose na određeni kraj ili krajeve.

Do sada je održano 16 redovitih skupština Biskupske sinode. U nastavku slijedi kratki kronološki pregled svih općih redovitih skupština Biskupskih sinoda s naglaskom na temama koje su bile obrađivane: **I.** (1967.) Kako očuvati i ojačati katoličku vjeru, njezinu cjelovitost, snagu, razvoj, kao i doktrinarnu i povijesnu dosljednost; **II.** (1971.) Ministerijalno svećeništvo i pravda u svijetu; **III.** (1974.) Evangelizacija današnjega svijeta; **IV.** (1977.) Kateheza u naše vrijeme; **V.** (1980.) Kršćanska obitelj; **VI.** (1983.) Pokora i pomirenje u poslanju Crkve; **VII.** (1987.) Poziv i poslanje laika u Crkvi i u svijetu; **VIII.** (1990.) Odgoj sjemeništara u sadašnjim okolnostima; **IX.** (1994.) Bogu posvećeni život i njegovo poslanje u Crkvi i svijetu; **X.** (2001.) Biskup služitelj evanđelja Isusa Krista za nadu svijeta; **XI.** (2005.) Euharistija, izvor i vrhunac života i poslanja Crkve; **XII.** (2008.) Riječ Božja u životu i poslanju Crkve; **XIII.** (2012.) Nova evangelizacija za prenošenje kršćanske vjere; **XIV.** (2015.) Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu; **XV.** (2018.) Mladi, vjera i razlučivanje zvanja; **XVI.** (2023.) Za sinodsku Crkvu: zajedništvo, sudjelovanje i poslanje.

Važno je napomenuti da su teme raspravljane na temelju potreba Crkve i društva u određenim razdobljima. Svaka sinoda ima svoj specifičan doprinos katoličkoj teologiji, pastoralu i društvenomu angažmanu. Jedna od važnijih odluka sinodskih otaca jest utvrđivanje kriterijâ za izradu novoga Zakonika kanonskoga prava. Spomenuti je Zakonik objavio papa Ivan Pavao II. 25. siječnja 1983. godine.

Tijek Biskupske sinode

Sinodska je metoda dvosmjerna, dijaloška. Proces započinje iz rimske središnjice, kada Sveti Otac odredi temu sljedeće skupštine Biskupske sinode, nakon što je proučio prijedloge pristigle iz partikularnih Crkava. Rad sinode nadgleda generalni tajnik sinode. U rimskom Tajništvu Biskupske sinode priprema se prvi dokument *Lineamenta*, koji služi za raspravu u Crkvama diljem svijeta. Rezultati s periferije dolaze u središte u Rim, gdje se pripravlja novi dokument *Instrumentum laboris*, koji služi kao temelj sinodskih radova. Postsinodska

apostolska pobudnica šalje se iz Rima partikularnim Crkvama kako bi svi imali udjela u plodovima skupština Biskupske sinode.

Zaključak

Doprinos Biskupske sinode očit je u produbljivanju učenja Drugoga vatikanskoga sabora i njegovoj primjeni na crkvene i društvene situacije koje se neprestano mijenjaju. Dovoljno je još jednom podsjetiti na neke postsinodske pobudnice redovitih općih skupština Biskupske sinode: *Evangelii nuntiandi*, *Familiaris consortio*, *Reconciliatio et Paenitentia*, *Christifideles laici*, *Pastores dabo vobis*, *Vita consecrata*, *Pastores gregis*, *Verbum Domini*. Svaki od njih temelj je za temu koja se razmatra. Zapravo, danas je nemoguće baviti se bilo kojom granom crkvenih disciplina bez pozivanja na dokumente proizišle iz zasjedanja Biskupske sinode.